

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. An gratia sit necessaria ad actus supernaturales, tum intellectûs,
tum voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

gratia actualis adjuvans; quia etiam est concursus DEI, supernaturalis, & multo magis ex gratia DEI, quam ex operatione hominis: & de hoc actu etiam verum est illud Apostoli: *1. Cor. 4. v. 7. Quid autem habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Et quidem actus liber, ac salutaris est gratia adjuvans illa, quam *n. 14.* ex S. Augustino, diximus vocari *auxilium quo*, & conjungitur cum consensu per identitatem.

Ubi addendum, quod gratia omnis, sive sit illuminatio, sive habitus, aut augmentum habituum, sive concursus DEI supernus, sive ipsa visio beatifica &c. uno verbo, omnis gratia illa, quam per præcedentes bonos actus mere-mur, etiam sit, & dicatur gratia: communiter autem dicitur *gratia pro gratia*: per quam intelligitur illa, quæ ratione prioris gratiæ est debita. Sic S. Augustinus *l. de gratia, & libero arbitrio c. 8. Sine dubio & vita eterna, quæ bonæ vitæ redditur, DEI gratia est; & ipsa enim gratis datur; quia gratis data est illa, cui datur. Sed illa, cui datur, tantummodo gratia est: hæc autem, quæ illi datur, quoniam præmium ejus est, gratia est pro gratia.* Et hic loquendi modus desumptus est ex *Joann. 1. v. 16. De plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.* Hinc Trident. *sess. 6. c. 16.* docet, etiam beatitudinem nostram esse mercedem bonorum operum, & simul gratiam, filiis DEI per Christum promissam. Item S. Thomas *lect. 2. in illud Pauli 1. ad Timoth. 4. v. 8. Reposita est mihi corona justitiæ: quærit, quomodo sit corona justitiæ, cum sit gratia? & respondet, esse justitiam, quantum ad actum procedentem à voluntate, & esse gratiam, quantum ad radicem merendi.*

QUESTIO II.

De Necessitate Gratiæ Actualis.

ARTICULUS I.

An Gratia sit necessaria ad actus supernaturales, tum intellectus, tum voluntatis.

38. **C**eleberrima hæc quæstio fuit, maxime tempore S. Augustini, inter Catholicos, & Pelagianos, ac Semipelagianos. Negavit initio Pelagius, gratiam supernaturalem necessariam esse ad opera bona, ac ad salutem conducentia. Dein, accusatus de hoc errore, admisit, necessariam esse gratiam: per hanc tamen intellexit libertatem, à DEO homini gratuito donatam. Postea admisit præter libertatem etiam gratiam, quæ staret in lege, atque doctrina, & exemplis Christi. Quibuscumque autem dein usus sit verbis æquivocis, aliam gratiam internam non admisit, ut patet ex S. Augustino citato à nobis *num. 422. de DEO.* Videri etiam hac de re potest Theodorus Eleutherius in *appendice Historiæ de auxiliis.*

Fundamentum autem hujus hæresis erat, quod putaret Pelagius, admissa necessitate gra-

tia everti libertatem; cum judicaret, eum liberum esse non posse, qui indigeret auxilio alieno; sic enim Critobulum, seu Pelagianum,loquentem inducit S. Hieronymus. *libro 1. dialog. adversus Pelagianos cap. 1. Si enim absque DEO, & nisi per singula ille me juverit, nihil possum agere, nec pro bonis me justè operibus coronabit, nec affliget pro malis: sed in utroque suum, vel recipiet, vel damnabit auxilium.* & cap. 2. *Mibi autem nullus auferre poterit liberi arbitrii potestatem, ne, si in operibus meis DEUS adjutor extiterit, non mihi debeatur merces, sed ei, qui in me operatus est.* Quem errorem refellit Concilium Senonense decreto *15. de libero arbitrio*, sic docens: *Neque tamen tanta gratiæ necessitas libero præjudicat arbitrio; cum illa semper sit in promptu, nec momentum quidem prætereat, in quo DEUS non stet ad osium, & pulset: cui, si quis aperuerit januam, intrabit ad illum, & cœnabit cum illo: nec denique tale sit hujusmodi trahentis DEI auxilium, cui resisti non possit.*

39. Jam Semipelagiani, sive Massilienses, in pluribus quidem à Pelagio recedebant, sed tamen non omnino, & quod spectat ad præsentem quæstionem, non quidem admittebant, totum justificationis negotium esse in libertate naturali hominis positum; sed tamen initium fidei & primam vocationem; aiebant enim: sicut ægrotus potest quidem ex suis viribus vocare medicum, non tamen potest se sanare, ita natura nostra ægrotat, ex se potest vocare, seu implorare DEUM, ut ipsam sanet, sed non potest, sanam se reddere. Putant (ait S. Augustinus *l. de prædestinatione sanctorum c. 2.*) *ex nobis esse fidei cœtum, & ex DEO esse fidei supplementum.* Ex quo infert rectè S. Doctor, eos velle, quod gratia prima secundum merita detur, & jam non sit gratia, sed merces.

Non autem admiserunt gratiæ interioris necessitatem, etiam ad initium fidei; damnat enim Innocentius X. hanc propositionem 4. Jansenii: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant heretici quod vellent, eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare: de qua vide dicta in tractatu de DEO n. 420.* Fundamentum hujus erroris erat idem cum fundamento Pelagii; quia putabant, alias everti libertatem, ut refert S. Augustinus *epistola 105. sub initium.* eo quod gratia non esset in manu nostra. Alii putant, eos etiam existimasse, voluntatem non posse resistere gratiæ efficaci: aliis videtur hoc non convenire cum reliqua eorum doctrina. Sed, ut rectè advertit Arriaga *disp. 35. de gratia sessiones n. 29.* non est quærenda in hæreticis consequentia doctrinæ, aut reflexio, seu attentio talis ad omnia sua dicta, ut non possint ex suis assertis impugnari; unde, quamvis non semper fuerint uniformes, non sequitur, eos aliquid non dixisse; cum hæreticorum sit propria inconstantia, & diffinitas doctrinæ.

40. Dico. Ad omnem actum supernaturalem, & ad salutem æternam conducentem, sive intellectus, sive voluntatis, etiam ad initium fidei, & piam voluntatem credendi, necessarium simpliciter est auxilium gratiæ supernaturalis. ita Catholici omnes. Probat *1. Hæc veri-*

veritas definita est à pluribus Conciliis, Palæstino in Asia, Milevitano in Africa, Arausicano in Gallia, Tridentino in Germania, & alibi. Sic Arausicanum canone vel capitulo 5. dicit anathema ei, qui asserit, sicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipsum credulitatis affectum non per gratia donum nobis inesse: & adducit in hunc finem plures textus Sacre Scripturæ. Ad Philippenses 1. v. 6. Qui cepit in vobis opus bonum, perficiet. & v. 29. Vobis donatum est pro Christo, non solum, ut in eum credatis, sed etiam, ut pro illo patiamini. Ad Ephes. 2. v. 8. Gratia enim estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis; DEI enim donum est. 1. Cor. 4. v. 7. Quid autem habes, quod non acceperis. & c. 15. v. 10. Gratia autem DEI sum id, quod sum.

Idem Concilium can. 7. subdit. Si quis per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare, ut expedit, sive salvari, id est, Evangelicæ prædicationi consentire posse confirmat, absque illuminatione, & inspiratione Spiritus Sancti, qui dat omnibus suavitatem in consentiendo, & credendo veritati, heretico fallitur spiritu. Unde habemus etiam, textus citatos Scripturæ ita intelligi oportere, ut fides quoque, sive initialis, sive aucta, sit donum, seu gratia à DEO accepta, sicut & omnia bona.

Tridentinum autem sessione 6. de justificatione cap. 5. ait, justificationis exordium in adultis, à DEI per Christum Jesum præveniente gratia, jamendum esse, hoc est, ab ejus vocatione. Deinde ita definit can. 1. Si quis dixerit, hominem suis operibus, quæ vel per humanæ naturæ, vel per legis doctrinam fiant, absque Divina per Jesum Christum gratia, posse justificari coram DEO, anathematis. & canon. 2. Si quis dixerit, ad hoc solum Divinam gratiam per Christum Jesum dari, ut facilius bono jussu vivere, ac vitam æternam promereri possit, quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed egrè tamen, & difficulter possit, anathematis. & canon. 3. Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus sancti inspiratione, atque ejus adiutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut penitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathematis sit. Ex quibus, & aliis plurimis, quæ possent afferri, & videri queunt apud Rhodens. disp. 2. de gratia q. 1. sect. 1. & 2. doctrina nostra clarè patet.

41. Accedunt plures alii textus Sacre Scripturæ, qui, accedente præsertim explicatione Conciliorum, in hanc nostram sententiam sunt invicti roboris. Sic præter jam supra citatos, Joan. 6. v. 44. dicit Christus: Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum. Ubi Arausicanum II. canon. 8. ponderat particulam Nemo, quæ ait probari, quod nullus à necessitate gratiæ excipiat: quem textum S. Augustinus libro 1. contra duas epistolas Pelagianorum. c. 3. adducit, & ponderat particulas: venire ad me: quibus primum pietatis opus, seu initium ait significari, eoquod ea Dominus propter credentes, & non credentes dixerit: adeoque etiam isti ad habendam fidem opus habeant gratiæ. Sed & illud traxerit significat, primum motum bonum esse à DEO. Alter locus est iterum Joan. 15. v. 5. Sine me nihil potestis facere: ex quo arguit Concilium Milevitanum can. 5. & Augustinus, tr. 81. in Joan. nihil prorsus boni nos

R. P. Ant. Mayr, Theol. Tom. I.

posse facere sine gratia Christi. Et ne quis dicat, justos saltem posse aliquid boni facere, refellitur hoc iterum ex Joan. 15. v. 4. ubi Christus justos comparat palmitibus, & se viti: atque. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis: in quo textu (ut ait S. Augustinus hoc eodem tractatu) continetur magna gratiæ commendatio.

42. Consentiant SS. Patres, Prosper, Fulgentius; & maxime S. Augustinus plurimis non tantum locis, sed libris, quos contra hostes gratiæ scripsit, in quibus plura adhuc Scripturarum testimonia ponderat, atque ex iis infert, voluntatem, ex viribus naturæ, neque posse remotam aliquam dispositionem positivam ad actum bonum, vel justificationem ponere sine gratia præveniente. Et primò ponderat illud psal. 76. v. 11. Dixi: nunc cæpi; hæc mutatio dextera excelsi: ubi observat, mutationem hanc, seu initium conversionis, esse non opus liberi arbitrii, sed dextera excelsi. Rursus psal. 55. v. 8. Pro nihilo salvos facies illos: in quem locum S. Augustinus. l. de patientia. c. 20. ait: Si autem vera sit gratia, id est gratuita, nihil invenit in homine, cui merito debeatur: quod bene intelligitur & in eo, quod dictum est: Pro nihilo salvos facies eos: profecto ipsa dat merita, non meritis datur. Prævenit ergo etiam fidem, ex qua omnia bona opera incipiunt.

Idem S. Augustinus l. 2. contra duas epistolas Pelagianorum c. 8. sic scribit: Si enim sine DEI gratia per nos incipit cupiditas boni, ipsum ceptum erit meritum, cui tanquam ex debito gratia veniat adiutorium, ac sic gratia DEI non gratis donabitur, sed secundum meritum nostrum dabitur: quo dicto alludit ad illud Apostoli ad Rom. 11. v. 6. Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non est gratia. Ex quibus omnibus habetur, voluntatem creatam, ex viribus naturæ, neque posse remotam aliquam dispositionem positivam ad actum supernum, vel justificationem, ponere sine gratia præveniente; quia aliàs homo non omnino nihil posset ex se in ordine ad actus supernos: & hæc ipsa positiva dispositio jam aliquo modo exigeret concursum ad actum salutarem, atque hunc saltem pro libitu voluntatis cooperari volentis, post se traheret.

43. Probatur 2. conclusio ratione. Actiones creaturarum sunt essentialiter actiones servorum: & actiones servorum non possunt habere proportionem, & exigentiam ad hæreditatem filiorum; cum hanc non possint servi quæ tales exigere, sed debeant eam gratuito accipere: ergo actiones creaturarum non possunt habere exigentiam, seu proportionem ad vitam æternam, quæ est hæreditas filiorum DEI: ergo non possunt esse supernaturaliter meritoria, seu salutares, aut conducentes ad vitam æternam. Confirm. 1. Actus salutares, seu meritorii, sive de condigno, sive de congruo, vitæ æternæ, sunt supernaturales, & quidem Theologicè tales: ergo sunt supra exigentiam totius naturæ creaturæ, adeoque supra exigentiam potentiarum, & mediorum naturalium: ergo ad eos actus est necessarium auxilium supernaturale gratiæ.

Hæc ratio etiam probat, quod actus purè

N

na-

naturales neque possint esse dispositio tantum remota, positivè conducens ad actum salutarem, vel etiam ad gratiam; quia inter dispositionem positivam, & formam debet dari proportio: atqui inter opus naturale, & gratiam, vel etiam actum supernaturalem, nulla est proportio; cum illud sit in ordine longè inferiori: ergo. Eadem hæc ratio probat, Adamum quoque in statu iustitiæ originalis, & Angelos, opus habuisse gratiæ; quia & ipsorum vires, purè naturales, non poterant sufficere ad actus supernaturales. Et hinc S. Fulgentius l. 2. ad Thrasimundum c. 2. *vel sub initium*, ait de gratia: *Non alia stantem Angelum à ruina potuit custodire, nisi illa, quæ lapsum hominem post ruinam potuit reparare: una est in utroque gratia operata: in hoc, ut surgeret, in illo, ne caderet.* & S. Augustinus l. de corrept. & grat. cap. 11. ait de Adamo: *Sanè habuit gratiam primus homo, in qua, si permanere vellet, nunquam malus esset, & sine qua etiam cum libero arbitrio bonus esse non posset.* vide Rhodes disp. 2. de gratia, quest. 1. sec. 2.

44. Confirmatur 2. & simul explicatur ulterius hæc ratio. Voluntas non potest se exercere circa objectum, nisi hoc ei repræsentetur; nihil enim volitum, quin præcognitum: at non sufficit qualiscunque repræsentatio, sed debet esse proportionata; nam ad actum voluntatis, e.g. amorem spirituales, non sufficit cognitio materialis, sed debet esse cognitio spiritualis: ergo etiam, ut voluntas se exercent per actum supernaturalem, debet præcedere cognitio supernaturalis, seu illuminatio gratiæ. Confirm. 2. à pari. Principium tantum materiale non potest sufficere ad actum spirituales efficiendum, sed debet adesse aliquod principium spirituale: ergo etiam principium naturale non sufficit ad eliciendum actum supernaturalem, sed debet adesse etiam aliquod principium supernaturale.

Confirm. 4. Debilis, & infirmus non potest incedere, nisi ab aliquo juvetur: atqui liberum arbitrium nostrum post peccatum est debilitatum, & infirmum: ergo. Sicut autem debet infirmus juvari, tum excitando, & suadendo, tum etiam manu ei, & opem physicam porrigendo, ita etiam debet juvari nostrum arbitrium, tum gratiæ illuminationis, & inspirationis, seu gratia excitante, & suadente, tum physico auxilio, sive habitu, sive omnipotentiae extrinsecè applicatæ. Et hæc rationes omnes valde bonæ sunt, attamen ratio ab autoritate Conciliorum, & Patrum est primaria, & se sola esset sufficientissima.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

45. **O**B. 1. Scriptura dicit, quod voluntas auxilium DEI præveniat: ergo voluntas sola potest aliquid agere, quod mereatur gratiam, vel saltem ad eam disponat. prob. ant. Sic psal. 22. v. 6. dicitur: *Miserericordia tua subsequetur me.* Psal. 87. v. 14. *Adanè oratio mea præveniet te.* Psal. 118. v.

147. *Præveni in maturitate, & clamavi.* Proverb. 16. v. 1. *Homini est animam præparare &c.* ergo. Resp. neg. ant. ad prob. repono, non minus dicit Psal. 58. v. 11. *DEUS meus, misericordia ejus præveniet me:* ergo DEUS prævenit, & sequitur: hoc est, dat gratiam prævenientem, & subsequentem, quas explicavimus n. 13.

In secundo textu illud *manè oratio* significat, Christum (de quo est ille psalmus) prævenisse tempus passionis, ut peteret, calicem à se transire, neque tamen exauditum esse, ut indicatur vers. seq. seu 15. *Ut quid Domine repellis orationem meam?* vel, si de quovis homine velis explicari illud verbum, plus non significat, quam quod citò ad orandum DEUM surrecturus sit, cum adhuc esset tempus dormiendi. Idem significat sequens textus ex Psal. 118. *Textus ex Prov. 16.* significat, quod homo præparet animam, sed non sine gratia DEI: & centies inclamat S. Augustinus: *Preparatur voluntas à Domino:* citque præsertim pulcherrimus textus l. 1. retract. c. 23. ubi ait: *Utrumque ergo nostrum est* (scilicet credere, & bene operari) *propter arbitrium voluntatis: & utrumque tamen datum est per spiritum fidei, & charitatis: utrumque ipsius est; quia ipse preparat voluntatem: & utrumque nostrum; quia non sit, nisi volentibus nobis.*

46. Ob. 2. S. Augustinus docet variis locis, quod saltem in statu naturæ integræ non fuisset necessaria gratia: atqui hoc est contra dicta n. 43. ergo. ant. probatur. Sic de corrept. & gratia c. 12. *Ut ergo non acciperet hoc donum DEI, id est, in bono perseverantiam, primus homo, sed perseverare, vel non perseverare, in ejus relinqueretur arbitrio, tales vires habebat ejus voluntas, quæ sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil illi ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut dignè tantæ bonitati, & bene vivendi facilitati perseverandi committeretur arbitrium.* & serm. 2. de verbis Apostoli. *Verum est, magnas arbitrii liberi vires homo, cum conderetur, accepit, sed peccando amittit.*

Resp. neg. ant. ad prob. neg. consi. S. Augustinus nunquam somniavit, quod per vires naturæ solius Adam in statu innocentiae potuerit salutariter agere, & in bono supernaturali perseverare; nam de corrept. & gratia c. 17. sic scribit: *Istam gratiam non habuit homo primus, qua nunquam vellet esse malus; sed sanè habuit, in qua, si permanere vellet, nunquam malus esset, & sine qua etiam cum libero arbitrio bonus esse non posset, sed eam tamen per liberum arbitrium deservire posset.* Nec ipsum ergo DEUS esse voluit sine sua gratia, quam reliquit in ejus libero arbitrio; quoniam liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem nihil est, nisi adjuvetur ab omnipotentis bono. Imò adversarii, qui hæc obijciunt, alibi millies clamant, Adamum habuisse adjutorium sine quo non, prædestinatos autem modò in statu naturæ lapsæ habere adjutorium quo.

47. Unde quando S. Augustinus videtur dicere, quod Adam per liberum arbitrium potuisset perseverare, loquitur de arbitrio sano, integro, & non tantum naturaliter, sed etiam supernaturaliter completo, quale homo primus accepit in prima sua creatione, scilicet etiam gratia supernaturali instructum. Sic se explicat S. Doctor de natura & gratia c. 42. *Quis enim ne-*
scit,